

בג"ץ 3703 /15

פבית-המשפט העליון בירושלים

בשבתו כבית-משפט גבוה לצדק

1 עמותת "מבוי סתום" למען נשים עגונות ומסורבות גט
2 פלונית

ע"י ב"כ עוה"ד בתיה כהנא-דרור

מרחוב התעשייה 8 ירושלים

טלפון: 02-6712282 פקס: 02-6711314

העותרות

נגד

1 בית הדין הרבני הגדול לערעורים בירושלים

2 בית הדין האזורי בתל אביב

3 נשיא בית הדין הגדול הרב יצחק יוסף

4 יו"ר הרב הראשי לישראל, דוד לאו

כולם באמצעות היועץ המשפטי לבתי הדין הרבניים,

הנהלת בתי דין הרבניים רחוב כנפי נשרים 22

5 שרת המשפטים הגב' איילת שקד

באמצעות פרקליטות המדינה

משרד המשפטים צלאח א-דין 29 ירושלים

6 פלוני

באמצעות עו"ד יהושע זילבר

מרחוב הרב פרנק 7 ירושלים

המשיבים

עתירה למתן צו

1. מוגשת בזאת עתירה למתן צו המורה למשיבים 1, 3, ו-4 לדון בעניינה של עותרת מספר 2 בתוך שלושה ימים ולא יאוחר מ 10 ימים.

2. לחילופין מתבקש בית המשפט הנכבד לבטל החלטת משיב 2 - בית הדין האזורי מיום 12/1/15 (מצורפת כנספח א') המורה לאישה לצאת מביתה כתנאי לחיוב הבעל בגט, החלטה הנגועה בחוסר סבירות קיצוני תוך פגיעה קשה בכללי הצדק הטבעיים, ובזכות הקניין של העותרת 2; בו בזמן שהדרך לערעור חסומה בפניה.

וזה דבר העתירה

הצדדים לעתירה

העותרים:

1. **עותרת מספר 1** הנה ארגון אשר במסגרתו מיוצגת **עותרת 2 בבית הדין הרבני האזורי בתל אביב ובבית הדין הרבני הגדול לערעורים**. עמותת "מבוי סתום", היא עמותה ללא כוונת רווח, הפועלת מאז שנת 1995 למען מסורבות גט ועגונות בישראל, הן באמצעות ייצוג משפטי וסיוע נפשי, והן בחתירה למען השגת פתרון כולל לבעיית סרבנות הגט.

2. **עותרת מספר 2**, הנה אישה מסורבת גט מזה 9 שנים, אמא לארבע ילדים התובעת מבעלה גט בבית הדין הרבני בתל אביב. בתגובה לערעור וערעור שכנגד שהגישה העותרת לבית הדין הגדול לערעורים. קיבלה העותרת החלטה עליה חתום משיב מס' 3 הרב הראשי לישראל המכהן כיו"ר בתי דין רבניים "לצערי בשלב זה המזכירות לא קובעת מועדי דיון בשל מחסור חמור בדיינים." (מצורף כנספח ב')

המשיבים:

3. משיב מס' 1 בית הדין הרבני הגדול, שהוציא מלפניו את ההחלטה נשוא עתירה זו ביום ט"ו באייר התשע"ה 4/5/2015 (נספח ב')

4. משיב 2 בית הדין האזורי בתל אביב שהוציא מלפניו את ההחלטה נשוא עתירה זו מיום כ"א בטבת התשע"ה 12/1/2015 (נספח א') ששימשה יסוד לתגובה לערעור וערעור שכנגד שהגישה העותרת בבית הדין הרבני הגדול ביום 1/3/15 י' באדר תשע"ה (מצורף כנספח ג')

5. המשיב מס' 3, נשיא בית הדין הרבני הגדול לערעורים בירושלים, המופקד כמי שיושב בראש מערכת בתי הדין הרבניים. המשיב מס' 2 הוא גם חבר בוועדה לבחירת דיינים

והוא מי שלפי החוק מבקש מהמשיבה מס' 5 למנות דיינים לפי סעיף 7(א)(2) לחוק
הדיינים . תשט"ו-1955

6. המשיב מס' 4 הוא כבוד הרב הראשי לישראל, נשיא מועצת הרבנות הראשית לישראל,
דיין בביה"ד הגדול לערעורים. אשר קבע כי נוכח המחסור בדיינים, לא ניתן לקבוע מועד
לדיון בערעורה של העותרת.

7. המשיבה מס' 5, שרת המשפטים, בעלת האחריות המיניסטרילית על בתי הדין הרבניים
וכן היושבת בראשות הוועדה לבחירת דיינים, מכוח הוראת סעיף 6 לחוק הדיינים. ואשר
בסמכותה לכנס את חברי הוועדה לבחירת דיינים ולהביא למתן החלטה בדבר המלצה לנשיא
המדינה למינוי דיינים חדשים או קידום דיינים בכירים בתוך המערכת. כמו גם למנות דיינים
לכהונה בפועל מכוח סעיף 9 לחוק הדיינים, תשט"ו-1955 .

8. משיב מספר 6 הינו בעלה של עותרת 2 אשר מזה למעלה משמונה שנים מונע מאשתו
עותרת מספר 2 את גטה.

עובדות העתירה

9. עותרת 2 (להלן גם : "האישה") ומשיב 6 (להלן גם "הבעל") נישאו כדמוי בשנת 1990

10. בשנת 1991 בהיותה בהריון עם בנם הראשון , הגישו העותרת האישה והבעל , תביעת
גירושין ראשונה בבית הדין הרבני בתל אביב.

11. קצרה היריעה מלפרוס את מסכת העובדות המלאה בתיק גירושין זה , שלא היה פעיל כל
העת. ולהלן נביא את עקרי העובדות הרלוונטיות לעתירה דנן .

12. ביום 9.10.2013 ניתן פסק דין בבית הדין הרבני האזורי בת"א, המבטל את הסכם גירושין
שנעשה על ידי הצדדים במסגרתו המשיבה וויתרה על חלקה בדירה בה גרו הצדדים
במהלך נישואיהם. זאת בשל כך שבית הדין השתכנע כי האישה חתמה על ההסכם
בעקבות הפעלת לחצים של המערער כלפיה. (מצב כנספח ד')

13. על החלטת בית הדין האזורי מיום 9.10.2013 הקובעת כי הסכם הגירושין יבוטל , הגיש
הבעל ערעור לבית הדין הגדול לביטול ההחלטה. (מצב כנספח ה')

14. ביום כ"ח באדר א' התשע"ד (28.2.14) (מצורף נספח ו') דחה בית הדין הגדול את ערעורו
של הבעל, תוך שהוא קובע מפורשות כי צדק בית הדין הרבני האזור בת"א כאשר קבע כי

הבעל לא הוכיח שהדירה הייתה רשומה על שם אימו וכן כי ההסכם שנעשה אינו בר תוקף שכן לא נעשה מתוך הסכמת הצדדים לגירושין. עוד קבע בית הדין הרבני הגדול כי ישנן הוכחות רבות כי המערער הוא אדם אלים וכי צדק בית הדין הרבני האזורי כי ההסכם נעשה תוך כפיה, וחייב את הבעל בגט.

15. לאחר מספר דיונים בהרכב גיטין בבית הדין האזורי בתל אביב, בהם הבעל לא הופיע, או שהופיע וסרב לתת גט, בקשה העותרת מבית הדין לכפות על הבעל סנקציות לקיום פסק הדין לחיוב גט.

16. ביום 5 לינואר 2015 יתקיים דיון בבקשת האישה להטלת סנקציות על הבעל (מצורף פרוטוקול הדיון מסומן (כנספח ז') במסגרת הדיון ביקש ב"כ הבעל להציג בפני בית הדין מסמך מטעם הבעל "נדר על דעת רבים" בו מתחייב הבעל שלא לתת לאישתו גט עד לאחר החלטה בעניין הדירה המשותפת. ב"כ האישה התנגדה להגשת המסמך בשלב זה של הדיון, מהנימוק שבמסגרת דיון קיום פסקי דין נגד הבעל אין המקום להגשת ראיות חדשות, וכן המסמך לא הוגש מראש לב"כ של האישה, ובעיקר כי אין מקום לבסס את החלטת בית הדין על טענה מסוג זה, שלא הועלתה בערעורו הראשון, שנדון לפני למעלה משנה, והתמקד בתוקף ההסכם בלבד. וכן כי אין מקום לטענה שהבעל שכח לציין את עניין הנדר בפני בית הדין הרבני הגדול. (ראה פרוטוקול דיון, נספח ז', והחלטת בית הדין נספח א')

17. ביום כ"א בטבת התשע"ה 12/1/2015 (נספח א') שינה בית הדין הרבני האזורי את עמדתו וקבע, בניגוד להחלטותיו הקודמות ולהחלטת בית הדין הרבני הגדול, החלטה זמנית לעניין הרכוש, אף שקבע בעבר כי עניין הרכוש יידון לאחר סידור הגירושין. וביסס את החלטתו על "נדר על דעת רבים" שעשה הבעל. בית הדין קבע כי:

- האשה תתפנה לחלוטין מהדירה ומכל שטח הקרקע הצמוד אליו עד לתאריך שיקבע לגט.
- מיום פינוי הדירה ואילך, האשה תשכיר את הנכס, ותגבה לעצמה את דמי השכירות.
- במידה והבעל יסכל את השכרת הדירה, בית הדין יאשר לאשה לשוב אל הנכס.
- במידה ולא תתאפשר השכרת הנכס, שלא בעטיו של הבעל, בית הדין יחייב את הבעל בדמי מדור לאשה עד לסיום הדיונים ברכוש.
- מיד עם סידור הגט יקבע דיון לענין תביעת האשה לבעלות בנכס.

18. ביום 15/1/15 הגישה עותרת 2 בקשה לעיון חוזר בהחלטת בית הדין מיום 12/1/15 (מצורף כנספח ח') ביום 29.1.15 דחה בית הדין האזורי את בקשת עותרת 2 לעיון חוזר (מצב כנספח ח'1)

19. ביום 8/2/15 הגיש משיב מספר 6 – הבעל, ערעור על החלטת בית הדין מיום 12/1/15 (מצב כנספח ט'). טיעוני המערער הן: כי ישנן הוכחות המעידות כי הדירה נשוא המחלוקת הינה בבעלותו מירושה, כי סידור הגט טרם קבלת החלטה בנושא הרכוש תגרום למצב בלתי הפיך, כי לא היה מקום לקבוע שהמשיבה תקבל את דמי השכירות אף לאחר הגירושין ועד למועד החלטה ברכוש וכן שאין לחייב אותו בדמי מדור לאחר הגירושין ועד למועד ההחלטה בעניין הרכוש.
20. ביום 1.3.15 הגישה עותרת מספר 2 תגובה לערעור וערעור שכנגד (נספח ג') בה טענה כי יש לבטל את החלטת בית הדין הרבני מיום כ"א בטבת התשע"ה 12/1/15 (נספח א') שכן החלטה זו לוקה בחוסר סבירות קיצוני, ולא רק שאינה עולה בקנה אחד עם החלטות קודמות של בית הדין האזורי והגדול, בהם נקבע מפורשות כי נושא הרכוש יידון רק לאחר שיינתן גט, אלא שלא הונחו בפני בית הדין ראיות או שינוי נסיבות קיצוני המצדיקים סטייה מהחלטות קודמות בנושא, והיא אף סותרת את החלטת בית הדין הגדול לערעורים אשר קבע, כי בצדק ביטל בית הדין האזורי את הסכם הגירושין וקבע כי נושא הרכוש ידון לאחר מתן הגט.
21. בנוסף טענה האישה כי החלטת בית הדין האזורי מיום 12/1/15 (נספח א') נגועה בחוסר סבירות קיצונית העולה לכדי חוסר סמכות שכן היא מושתתת על נדר של הבעל שלא לתת גט לאישתו.
22. משלא קיבלה העותרת מבית הדין הגדול מועד לדיון בערעורה פנתה העותרת ביום 30/4/15 בפניה דחופה לבית הדין הגדול, בבקשה לקבוע מועד לדיון. (מצורף כנספח י')
23. ביום 4.5.15 קיבלה העותרת מבית הדין הגדול את ההחלטה הבאה: "לצערי בשלב זה המזכירות לא קובעת מועדי דיון בשל מחסור חמור בדיינים" על ההחלטה חתום הרב דוד לאו – יו"ר (מצב כנספח ב')
24. בהחלטתו זו למעשה מודה בית הדין כי אינו משמש כבית דין גדול לערעורים בפועל, וכי בית הדין נעל שעריו בפני המתדפקים על דלתו.
25. ואכן כך מצאה עצמה עותרת 2 עומדת בפני דלתו הנעולה של בית הדין הגדול לערעורים, כאשר מצד אחד חרב עזיבת ביתה מונפת מעל לראשה כתנאי לקבלת הגט, ומהצד השני הדרך למיצוי הליכים ועשיית צדק בעניינה חסומה בפניה.

26. והבעל? הבעל הסרבן אשר בית הדין הן הגדול והן האזורי קבע כי לאור התנהגותו אין מנוס מלהטיל עליו חיוב גט ללא תנאים מוקדמים, אותו סרבן ממשיך ומענה את אישתו כבר מעל לשמונה שנים, תוך ניצול העובדה כי בית הדין הגדול לערעורים אינו מתפקד. והרי לך - חוטא יוצא נשכר.

27. בנסיבות העניין לא נותר לעותרת 2 בררה, אלא לבקש סעד מאת בית משפט נכבד זה.

טיעוני העתירה

28. העותרת תטען כי אי קביעת מועד לדיון בעניינה של העותרת גורם לה נזק רב ואף פוגע בזכויות היסוד שלה.

29. עתירה זו עיקרה בפגיעה של המשיבים 1, 3, ו-4 (ובית הדין הגדול, נשיא בית הדין הגדול והרב הראשי לישראל), בזכויותיה היסודיות של עותרת 2, בכך שהם מונעים ממנה את זכותה לערער על החלטת בית הדין קמא, כקבוע בחוק בתי המשפט נוסח משולב, תשמ"ד. כתוצאה מכך נאלצת העותרת לבקש את סעד הערעור מבית דין נכבד זה ולדון בביטול החלטת בית הדין האזורי - משיב 2, אשר ניתנה בחוסר סבירות קיצוני.

30. הלכה היא, כי בית משפט זה אינו יושב כערכאת ערעור על החלטותיהם של בתי הדין הרבניים בין אם הן מקובלות עליו מבחינת העקרונות או התוצאה ובין אם לאו (ראו למשל: בג"ץ 1521/06 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים (פורסם בנבו, 6.4.2006); בג"ץ 8872/06 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול (פורסם בנבו, 20.12.2006); בג"ץ 10767/06 פלוני נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 22.1.2007); בג"ץ 6124/07 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול (פורסם בנבו, 22.11.2007)).

31. התערבות בית משפט זה בהחלטות בתי דין דתיים מוגבלת למקרים קיצוניים של חריגה מסמכות, פגיעה בעקרונות הצדק הטבעי, סטייה מהוראות חוק המכוונות לבית הדין הדתי, או כאשר נדרש סעד מן הצדק מקום שהעניין אינו בסמכותו של בית משפט או בית דין אחר (סעיפים 15(ג) ו-1(ד)(4) לחוק יסוד: השפיטה; (ר' גם בג"ץ 8638/03 סימה אמיר נ' בית הדין הרבני הגדול, (פורסם בנבו), בג"ץ 5182/93 לוי נ' בית הדין הרבני האזורי, רחובות, (פורסם בנבו)).

32. בענייננו, מדובר בהחלטה המצדיקה את התערבותו של בית משפט נכבד זה. החלטת המשיב 2 נגוע באי סבירות קיצונית שיש בה חריגה מסמכותו של בית הדין, ובשלה נדרש סעד מן הצדק. כמו כן החלטת משיבים 1, 3, 4, המונעת מהעותרת לקבל יומה בבית הדין הגדול, כפי שנקבע בחוק בתי המשפט נוסח משולב, תשמ"ד-1984. לא מותרים לעותרת ברירה אלא לפנות לבקש התערבותו של בית משפט זה, טרם מיצתה העותרת את הליכי הערעור.

33. לגבי חשיבות הזכות לערער אמר השופט אליקים רובינשטיין את הדברים הבאים :
"לזכות הערעור, בדומה לזכות הגישה לערכאות, משקל מהותי, וכדברי המחבר ח' בן-נון (הערעור האזרחי (מה' 2), תשס"ד-2004), 57) "מקורה של הזכות לערער נעוץ, בין היתר, בתפיסה כי החלטה אנושית עלולה להיות שגויה, וכמוה גם החלטות שיפוטיות. הערעור מהווה מעין רשת ביטחון ומערכת בקרה המקטינים – אף כי לא בהכרח מונעים – פגיעה בבעלי דין". **אין חולק כי זכות זו לגבי ערעור אחד – להבדיל מגלגול ערעורי נוסף - היא זכות מהותית. ייתכן אף כי היא נעה לאיטה לעבר מעמד חוקתי אם גם טרם הגיעה ליעד זה, ומכל מקום ניתן לה כאמור משקל רב"**

34. במקרה דנא בית הדין כבר מצא הלכה למעשה כי מדובר בסרבן גט, המחוייב לתת גט לאישתו, ועל כן החלטה של משיבים 1, 3, 4 שלא לדון בערעורה, החוסמת את האישה מלממש את זכותה לסעד מן הצדק, פגעת בזכות יסוד בסיסית ביותר – **זכות הגישה לערכאות.**

35. בנסיבות המקרה דנא, לא קיים כל ספק כי המסכת העובדתית יוצרת עוולה כלפי עותרת 2. שהרי בית הדין הרבני אמר את דברו בצורה נחרצת, כי הבעל חויב לגרש את אשתו, והבעל מפר פעם אחר פעם את חובתו למתן גט, ממשיך בסרבנותו, ממען לשחררה, ועתה בית הדין הגדול לערעורים מסרב לדון בערעורה.

זכות הגישה לערכאות

36. בית המשפט העליון הכיר במספר מקרים בזכות הגישה לערכאות ככזאת הראויה להיות זכות יסוד וקבע כי יש להגן על זכות זו ולאפשר למבקשים גישה, לקבל את יומם בבית המשפט. כך, בעניין לוי קבע כב' השופט זמיר :
"גישה חופשית ויעילה אל בית המשפט היא זכות יסוד, אף אם עדיין אינה כתובה עלי חוק יסוד, ובית המשפט אמור להגן עליה כמו על זכויות יסוד אחרות".
(ע"א 3833/93 לוי נ' א' לוי ואח' [4], בעמ' 874). ר' גם י' רבין, זכות הגישה לערכאות כזכות חוקתית, בורסי 1998).

37. וכן ראה דבריו של כב' השופט גולדברג :
"מדיניות ראויה היא זו שאינה נועלת דלת בפני מי שמבקש סעד מרשות שיפוטית. הנגישות לרשויות השיפוטיות נובעת מן התפיסה שבמשטר דמוקרטי "הפונקציה המוסדית הראשונית המוטלת על הרשות השופטת, ואשר בגינה נוצר וקיים מוסד בית המשפט, היא הפונקציה של הכרעה בסכסוך" (מתוך מאמרו של הנשיא אגרנט "תרומתה של הרשות השופטת למפעל החקיקה" [37], בעמ' 256). זאת בין שהסכסוך הוא בין פרטים לבין עצמם, ובין שהסכסוך הוא בין פרט לבין רשויות השלטון". ע"א 733/95 ארפל אלומיניום בע"מ נ' קליל תעשיות בע"מ, פ"ד נא(3) 577, 590.

38. בית משפט זה ראה בזכות הגישה לערכאות זכות שהיא אף למעלה מזכות יסוד (ר' כבי' השופט חשין בע"א 733/95 ארפל אלומיניום בע"מ נ' קליל, פ"ד נא (3) 577).

"דעתי-שלי היא, כי זכות הגישה לבית-המשפט אין היא זכות-יסוד במובנו הרגיל של המושג זכות-יסוד. שייכת היא למסדר נורמות אחר בשיטת המשפט. ניתן לומר – וכך אומר אני – כי נעלה היא על זכות-יסוד. לא עוד, אלא שקיומה הינו תנאי הכרחי וחיוני לקיומן של שאר זכויות-היסוד. זכות הגישה לבית-המשפט הינה צינור החיים של בית-המשפט. התשתית לקיומם של הרשות השופטת ושל שלטון החוק. בזאת נשתנתה הרשות השופטת משתי אחיותיה – הרשות המחוקקת והרשות המבצעת – ששתי אלו האחרונות יוזמות ועושות, אם בתחום החקיקה ואם בתחום המעשה, בעוד אשר הרשות השופטת יושבת על מושבה ומצפה כי יבואו אליה לקבל את חוות-דעתה ואת הכרעותיה. וכנאמר על משה: "וַיְהִי מִמְּחֻרָת וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה לְשֹׁפֵט אֶת-הָעָם וַיַּעֲמֵד הָעָם עַל-מֹשֶׁה מִן-הַבֹּקֶר עַד-הָעֶרֶב" (שמות, יח, יג [א]). שניים אלה הם הנדרשים לשיפוט: שופט היושב על מושבו ומתדיינים העומדים לפניו. באין מתדיינים יישב בית-המשפט בטל וחסר-מעש, ובית-משפט שאין מתדפקים על שעריו כמוהו כמו-לא-היה. נדע מכאן, כי חסימת הדרך לבית-משפט – בין במישרין בין בעקיפין – ולו באורח חלקי, חותרת תחת ה-*raison d'être* של הרשות השופטת. ופגיעה ברשות השופטת פירושה פגיעה ביסוד הדמוקרטי של המדינה." (ע"א 733/95 ארפל אלומיניום בע"מ נ' קליל תעשיות בע"מ, פ"ד נא (3) 577, 626).

39. זאת ועוד, מדיניות ראויה היא זו שאינה נועלת דלת בפני מי שמבקש סעד מרשות שיפוטית. הנגישות לרשויות השיפוטיות נובעת מן התפיסה שבמשטר דמוקרטי "הפונקציה המוסדית הראשונית המוטלת על הרשות השופטת, ואשר בגינה נוצר וקיים מוסד בית המשפט, היא הפונקציה של הכרעה בסכסוך" (מתוך מאמרו של הנשיא אגרנט "תרומתה של הרשות השופטת למפעל החקיקה" עיוני משפט י (תשמ"ד-תשמ"ה), בעמ' 107).

40. המצב העובדתי בו בית הדין הרבני הגדול אינו קובע מועדים לדיונים, מעבר לפגיע בזכות היסוד של המתדיינים, גורם עיוני דין חמור לעותרת ולמתדיינות ולמתדיינים אחרים ומביא לידי כך שחיה של העותרת נעצרים, והיא מנוע מלהמשיך בחייה.

41. עוד תטען העותרת כי בכך שהמדינה מונעת ממנה דיון בערעורה היא נותנת יד לסחטנות של הצד ה"חזק" בהליך גירושין. שכן כאשר יש חיוב בגט אך לא נקבע מועד לערעור, יכול הצד שאינו מרוצה מההחלטה למשוך את ההליכים לתקופה ארוכה בשל כך שלא נקבעים דיונים. להגיש ערעורי סרק רק על מנת שלא לקיים את פסק הדין לגירושין.

42. עותרת 2 נמצאת במצב בו אינה יכולה להמשיך בחייה, לייצר קשרים חדשים, להינשא ולהביא ילדים לעולם, חייה נעצרו והיא בבחינת אסיר המהלך בינינו. בית הדין הגדול

בהימנעותו מלדון בערעורה עושה לכאורה יד אחת עם סרבן הגט, ומאפשר לו להמשיך ולסחוט את האישה.

43. למעלה מהדרוש יחזרו העותרות ויציינו כי במקרה דנא לא רק שניתן פסק דין לחיוב בגט, כך שאין כל ויכוח כי מדובר בסרבן גט, גם אליבא ד'בית הדין', אלא שבית הדין עצמו אף קבע כי מדובר בסרבן גט מן הסוג הקשה, לפיכך מבקשות העותרות מבית המשפט הנכבד להורות למשיבים 1, 3, ו 4 לקבוע מועד לדיון בערעורה של עותרת מספר 2

44. החלטה זו של המשיבים 1 3 4 לא רק שמונעת מהעותרת 2 את זכותה לקבלת יומה בבית הדין, ובכלל זה הסבל שנגרם לה, אלא שהיא מונעת ממנה, שלא כדין, קבלת גט מידי הבעל המתמיד בסרבנותו.

45. החלטת המשיב 1, 3 ו 4 לנעול מפני העותרת את שערי בית הדין הרבני הגדול, מהווה פגיעה בלתי סבירה ובלתי מידתית בזכותה היסודית, החוקתית והבסיסית של העותרת ושל כלל אזרחי ישראל בגישה לערכאות, פוגעת בכבוד של העותרת 2 ונשים בכלל, ופוגעת בערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית. ודינה להיבטל.

המקרה דנא מצדיק התערבות בית המשפט זה ומתן סעד "למען הצדק".

46. אחת העילות הממוסדות שנקבעו בפסיקה כעילה להתערבות תחת סעד "למען הצדק" היא כאשר החלטת בית-דין דתי פוגעת שלא במידתיות בזכויות-יסוד אזרחיות של האדם (בג"צ 5227/97 דויד נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים פ"ד נה(1)).

47. בענייננו, החלטת המשיב 1 והמשיבים 3, ו 4 פוגעת בזכויות יסוד של העותרת 2- זכות הגישה לערכאות, והחלטת משיב 2 פוגעת הן זכות הקניין של עותרת 2 והן בכבודו כאדם המעוגן בחוק יסוד כבוד האדם וחירותו.

אי סיברות קיצונית בהחלטת בית הדין האזורי מיום 12/1/15 (נספח א')

48. בית הדין הרבני הינו ערכאת שיפוט ממלכתית שהוקמה מכוח חוק שיפוט בתי דין רבניים, (נישואין וגירושין) תשי"ג-1953 (להלן: חוק שיפוט בתי דין רבניים) וממנו הוא שואב את כוחו וסמכויותיו. אין לו לבית הדין אלא אותה סמכות שהוענקה לו לפי החוק (השופט זמיר בבג"צ 3269/95 יוסף כץ נ' בית הדין האזורי בירושלים, פד"י נ(4)).

49. ע"פ חוק שיפוט בתי דין רבניים סעיף 3 סמכותו של בית הדין הרבני לדון בענייני רכוש הנלווים לתביעת הגירושין, תלויה בכריכה של מי מבני הזוג את נושא הרכוש לתביעת הגירושין. במקרה דנן אף צד לא כרך את התביעה הרכושית לעניין הגירושין, ובשום

שלב לא הסכימה האישה להתדיין בפני בית הדין בנושא הרכוש, ומשדן בית הדין האזורי והגדול, בנושא זה לא הגיע לידי הכרעה. לפיכך דרישת בית הדין הרבני כי האישה תפנה את הבית בו היא מתגוררת עם 4 ילדיה כתנאי לקבלת הגט אינה סבירה ומנוגדת לחוק ולהלכה הפסוקה.

50. ככלל, מוכרת מדיניות בית הדין שלא לחייב גט או לכפות גט, כל עוד תלויה ועומדת בין הצדדים מחלוקת רכושית. כאמור, מדיניות זו כבר נגועה בחוסר סבירות וחוסר סמכות. שהרי, תביעת רכוש אם קיימת, אינה קשורה ואינה תלויה בתביעה הגירושין. שתי התביעות אינן קשורות אחת לשנייה לא במישרין ולא בעקיפין.

51. ואולם, כאמור, בענייננו, הגדיל בית הדין לעשות שכן אף לאחר שהוא עצמו קבע כי נושא הרכוש ידון לאחר מתן הגט, ובית הדין הרבני הגדול אישר את החלטת בית הדין הרבני האזורי, וחייב את הבעל בגט, חזר בו בה"ד האזורי והחליט לחייב את האישה לפנות את בית מגוריה כתנאי לקבלת הגט, אף החלטה זו נגועה באי סבירות קיצונית היורדת לשורש העניין ולפיכך אף בחוסר סמכות.

52. בית הדין אינו מוסמך להורות לאישה לוותר על זכותה הקניינית בדירה, כתנאי למתן הגט על ידי הבעל, שהרי בית הדין עצמו מוסמך ולמעשה מחויב, לכפות את הבעל למתן גט ללא תנאים. במקרה דנא, בית הדין כבר קבע חיוב גט לבעל. לפיכך הדרישה להוציא את האישה וילדיה מהבית כתנאי לקבלת הגט, הנה לצורך "ריצוי" הבעל סרבן הגט, וכניעה בלתי מוצדקת לחשש מפני "גט מעושה" וניתנה בחוסר סמכות.

53. אם תידרש האישה לעזוב את בית מגוריה לא יהיה לה ולילדיה, שהם גם ילדיו של המערער, מקום לגור.

54. זאת ועוד, ביסוס החלטת בית הדין הרבני האזורי על טענת "נדר על דעת רבים" נגועה בחוסר סבירות קיצונית, שהרי מדובר במדרון חלקלק וברור לכל בר דעת שיכול כל סרבן גט לדור "נדר על דעת רבים" שלא לתת גט לאישתו ובית הדין יקבל את תנאיו לגט.

55. החלטת משיב 2 בה"ד אזורי, כפי שנכתב לעיל, הינה בלתי-סבירה לא רק כשלעצמה, בנסיבות תיק זה, אלא באופן מזיק בהרבה. קבלת הטיעון של "נדר על דעת רבים" המכשיר סחטנות וסרבנות גט, יביא בהכרח לאובדן אמון הציבור במערכת המשפט.

56. לפיכך מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע כי החלטת בה"ד אזורי מיום 12/1/15 בטלה ומבוטלת.

57. עתירה זו הנה בראש ובראשונה נסיון לתת סעד מן הצדק לעותרת 2 שנסיבות המקרה הספציפי שלה הן חמורות מאין כמותן.

58. אשר על כן, ונוכח כל האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד לקבל את העתירה וליתן לעותרת 2 את הסעדים המבוקשים.

59. בית המשפט הנכבד מתבקש להורות למשיב מס' 1 ולמשיבים 3 ו 4 לאפשר לעותרת מספר 2 לקבל יומה בבית הדין הרבני הגדול. ולחילופין לקבוע כי החלטת בה"ד אזורי מיום 12/1/15 בטלה ומבוטלת .

60. עתירה זו אינה רק עתירה "פרטית", שעניינה הפגיעה בזכויותיה של העותרת 2 בלבד. לתוצאות העתירה עשויות להיות השלכות מרחיקות לכת על כלל ציבור מסורבות הגט ועגונות בישראל ועל זכויותיהן. אם לא תתקבל העתירה, עלול הדבר להביא לפגיעה חמורה בציבור מסורבות הגט בישראל, פגיעה בזכויות יסוד שלהן כגון זכות הגישה לערכאות, זכות הקניין וכיוב'. וכך תמצאנה עצמן מסורבות גט רבות כלואות בנישואיהן לשנים רבות. ללא גט, מצב בלתי נסבל שאין לאפשר אותו.

61. אשר על כן ולאור העובדות והנימוקים המפורטים בעתירה זו מתבקש בית המשפט הנכבד ליתן את הסעדים המפורטים ברישא של העתירה .

62. כן מתבקש בה"ד הנכבד לפסוק לעותרות את הוצאותיהן בגין עתירה זו.

63. מן הדין ומן בצדק להיעתר לעתירה

עו"ד בתיה כהנא דרור

יום חמישי, י' סיון תשע"ה 28/5/2015

